

Van: [REDACTED]

Verzonden: 25-10-2023 11:59

Aan: Dirk Vermaat <d.vermaat@barendrecht.nl>,
[REDACTED]

Onderwerp: FW: bespreekpunten morgen

Beste dirk,

Ik zag dat het bestand van de startnotitie "corrupt" was en niet te openen was.
Bij deze nogmaals de bestanden.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED] nsdag, woensdagochtend, donderdag, vrijdag

Beleidsadviseur Cultureel erfgoed en Cultuurhistorie

Kwaliteit leefomgeving | Ontwikkeling leefomgeving en regio | BAR-organisatie

[REDACTED]
De BAR-organisatie werkt voor de gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk

www.barendrecht.nl | www.albrandswaard.nl | www.ridderkerk.nl

GEMEENTEBARENDRECHT

Gemeente
Albrandswaard

GEMEENTE RIDDERKERK

Van: [REDACTED]

Verzonden: woensdag 25 oktober 2023 10:56

Aan: Dirk Vermaat <d.vermaat@barendrecht.nl>; [REDACTED]

organisatie.nl>

[REDACTED]

Onderwerp: bespreekpunten morgen

Hoi Dirk,

Excuses voor de late toezending van de stukken, ik moest even schakelen op 1 van de agendapunten:
Dorpstraat Oost 3.

Ik had de aantekeningen van de bespreekpunten van 12 oktober nog niet gemaïld zag ik. Bij deze.
Verder de agenda voor morgenochtend en de definitieve versies van de startnotitie en de brief ter
vaststelling.

Het raadsvoorstel voor de startnotitie heb ik klaar, maar ik wil deze mogelijk nog wat bijschaven en
volgende week via mail afstemmen.

Tot morgen!

Met vriendelijke groet,

Werkdagen: maandag, dinsdag, woensdagochtend, donderdag, vrijdag

Beleidsadviseur Cultureel erfgoed en Cultuurhistorie

Kwaliteit leefomgeving | Ontwikkeling leefomgeving en regio | BAR-organisatie

De BAR-organisatie werkt voor de gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk

www.barendrecht.nl | www.albrandswaard.nl | www.ridderkerk.nl

GEMEENTEBARENDRCHT

Gemeente
Albrandswaard

GEMEENTE RIDDERKERK

Naam
Adres
PC Plaats

Uw brief van: -
Uw kenmerk: -
Bijlage(n): -
Onderwerp: Nieuw erfgoedbeleid gemeente Barendrecht

Ons kenmerk: 2023-032651
Contactpersoon: [REDACTED]
Cluster: OLR/ team KLO
Doorkiesnummer: 06-34590102
Datum: ? november 2023

Geachte dame/heer,

U ontvangt deze brief, omdat u eigenaar bent van een monument of omdat uw pand in 2018 in een inventarisatie van beeldbepalende panden is opgenomen. Wij denken daarom dat u er belang bij heeft en het op prijs zult stellen dat u geïnformeerd wordt over dit onderwerp. De gemeente Barendrecht gaat in 2024 nieuw erfgoedbeleid opstellen. Daarvoor stellen wij nog dit jaar een startnotitie op waarin wij aangeven wat wij willen bereiken met dat beleid en hoe we daar invulling aan gaan geven. Deze notitie wordt behandeld op 12 december in de commissie ruimte. Deze vergadering is openbaar.

Wat bedoelen we met erfgoed?

Erfgoed is ons nalatenschap van het verleden, waarmee we leven in het heden. Deze nalatenschap geven we door aan toekomstige generaties, zodat zij er ook van kunnen leren, het kunnen bewonderen en ervan kunnen genieten. Erfgoed kan een gebouw zijn, een park, een landschap maar ook een archeologische vindplaats. Erfgoed kan iets zijn wat niet tastbaar is zoals een gebruik, traditie of een dialect. Kunstcollecties zijn ook erfgoed. De gemeente Barendrecht heeft op dit moment 67 gemeentelijke-, 17 rijksmonumenten en twee archeologisch monumenten. Ook zijn er twee beschermde dorpsgezichten.

Terugblik op de afgelopen jaren

In 2018 heeft de erfgoedcommissie uitgezocht welke gebouwen in Barendrecht een bijzondere historische uitstraling hebben of om een andere reden waardevol zijn. Een architectuurhistoricus heeft deze zogenaamde "beeldbepalende panden" in Barendrecht onderzocht en gewaardeerd. Aan de hand van deze inventarisatie kunnen er panden als monument aangewezen worden. Uit de inventarisatie bleek dat van de 93 onderzochte panden, er zes in aanmerking kwamen om aan te wijzen als monument.

In 2023 zijn er daadwerkelijk twee panden als monument aangewezen.

Waarom is nieuw erfgoedbeleid nodig?

Erfgoed staat niet op zichzelf en heeft een steeds bredere rol en betekenis. Het maakt je straat of wijk aantrekkelijk om in te wonen en draagt daarom positief bij aan de leefbaarheid ervan. Erfgoed kan een gevoel van trots oproepen. Een gezamenlijk gedeeld en gewaardeerd verleden kan mensen verbinden. Tijden veranderen, en daar dient het beleid in mee te gaan. We staan voor grote maatschappelijke opgaven zoals de energietransitie, klimaatverandering of het woningtekort. Het is tijd voor een herijking van het erfgoedbeleid. Het nieuwe erfgoedbeleid gaat niet alleen de kaders geven voor het behoud en de bescherming van het Barendrechts erfgoed, maar geeft ook koers aan de ontwikkeling van het erfgoed. Erfgoed kan ook meer zijn dan alleen de stenen monumenten of archeologie in de grond. Wij onderzoeken graag wat de betekenis van erfgoed voor de samenleving van nu is en vertalen dit in een duurzaam en krachtig beleid.

Wat u aankomend jaar kunt verwachten

Erfgoedhuis Zuid-Holland gaat samen met de gemeente het erfgoedbeleid opstellen. Hier willen we graag zoveel mogelijk inwoners en andere deskundigen bij betrekken. In het voorjaar van 2024 komen we hierop terug en nodigen we u graag uit om mee te denken. In het laatste kwartaal van 2024 willen het erfgoedbeleid afgerond hebben.

Misschien heeft u nu al vragen, stel ze gerust

U hoeft niet te wachten met uw vragen totdat wij contact met u opzoeken. Het is mogelijk dat u niet op de hoogte bent van het onderzoek/inventarisatie "beeldbepalende panden" uit 2018. Mocht u interesse hebben dan kunt u het onderzoek opvragen bij de contactpersoon in deze brief. Misschien heeft u nu dringend advies nodig over het verduurzamen van uw pand, maar weet u niet hoe u dat moet aanpakken. Wilt u graag een (nieuw) monumentschildje aanvragen of u heeft een andere vraag? Stel deze gerust.

U kunt terecht bij [redacted] (beleidsadviseur Cultureel Erfgoed) via telefoonnummer [redacted] of e-mail adres [redacted]

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Barendrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

GEMEENTEBARENDRECHT

Binnenhof 1, 2991 AA Barendrecht
Postbus 501, 2990 EA Barendrecht
14 0180 (Algemeen nummer)
gemeente@barendrecht.nl
www.barendrecht.nl
Bank: 30.54.00.215 Rabobank
(Iban: NL04RABO0305400215,
swift/BIC: RABONL2U)
KvK nummer: 24494374

G.J. Bravenboer

drs. R.E. Schneider

Agenda PHO 26 oktober 2023

1. Punten n.a.v. vorig pho

- *startnotitie erfgoedbeleid*

Definitief afstemmen laatste (kleine wijzigingen) voordat het ingediend wordt

- *brief monumenteigenaren*

Definitief afstemmen laatste versie plus bepalen verzendmoment

2. Dorpsstraat Oost 3

Pand (zwaar verwaarloosd gemeentelijk monument) is sinds 14 oktober te koop.

Bespreken hoe hier mee om te gaan aangezien er veel belangstelling van kopers is.

3. Commissie Ruimtelijke Kwaliteit

Collegebesluit en verzending brief erfgoedcommissie. Bespreken aandachtspunten overdracht en (kwaliteits) borging adviezen erfgoed.

4. Bezwaar waterschap aanwijzing Achterzeedijk 46 als gemeentelijk monument

Stand van zaken bespreken.

Notulen PHO 22 september 2023

Bespreking startnotitie erfgoedbeleid

N.a.v. raadvragen in maart 2023 over het besluit van het vorige college om het erfgoedbeleid te heroverwegen en te bezien of er nieuw beleid nodig is, is deze startnotitie toegezegd. Onderdeel van de notitie is een korte evaluatie.

- startnotitie inhoudelijk

De notitie wordt gezamenlijk doorgenomen. Dirk is akkoord/tevreden met de inhoud en vormgeving.

Opmerkingen tekstueel:

-pagina 7: klopt het dat de aanstelling van de erfgoedcommissie wordt ingetrokken? Graag formulering checken.

- Pagina 11: de zin in de doelstelling loopt wat moeilijk

■■■■ loopt samen met ■■■■ de teksten nog eens na en leggen de startnotitie nogmaals voor bij Dirk bij de voorbespreking van het raads/collegevoorstel. (pho 26 oktober).

- proces en planning vervolgstappen

■■■■ heeft een concept "voorstel met als eindstation raad" opgesteld met als besispunt de vaststelling van de startnotitie. Voorlopige planning afgestemd met bbo en griffie:

14 november in college, 12 december behandeling in adviserende commissie ruimte, 19 december in gemeenteraad.

Na het eerste kwartaal van 2024 presenteren wij de voortgang van het beleid in een oriënterende commissie ruimte.

- brief monumenteigenaren en eigenaren panden uit onderzoek beeldbepalende panden (BBP)

■■■■ stelt voor om de eigenaren van monumenten en de eigenaren van panden uit het onderzoek BBP een brief te sturen om hen te informeren over het voornemen om nieuw beleid op te stellen. Dirk is akkoord en geeft aan dan in de brief te vermelden wanneer de startnotitie behandeld wordt in de commissie ruimte. ■■■■ passen de brief nog aan en leggen deze nog een keer voor aan Dirk. De brief zal namens Dirk verstuurd worden.

Startnotitie

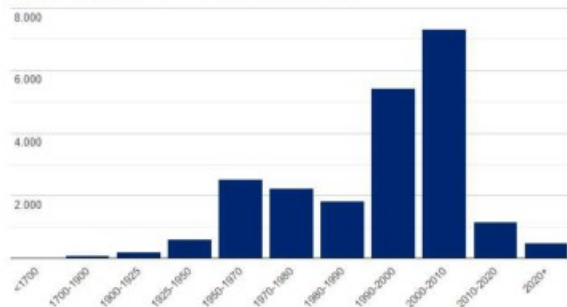
Erfgoedbeleid Barendrecht

Inhoud

1. Aanleiding	3
2. Huidige regelgeving en beleid	4
3. Evaluatie	6
4. Probleemstelling	11
5. Doelstelling	11
6. Resultaat	12
7. Uitgangspunten en randvoorwaarden	15
8. Risicoanalyse	15
9. Proces en planning	15
10. Participatie en inspraak	16
11. Rollen en Financiën	17

Adressen: bouwperiode van panden

Overzicht van het aantal panden naar bouwjaar voor de gemeente Barendrecht. Op basis van de gegevens uit de BAG van 9 juli 2023.

1. Aanleiding

Erfgoed blijft, maar het erfgoedbeleid is aan verandering toe. Een integrale omgevingsgerichte aanpak ontbreekt en erfgoed (gebouwd erfgoed en archeologie) wordt door eigenaren en projectontwikkelaars soms gezien als hindernis bij ontwikkelingen.

Het is een rijkdom om erfgoed van honderden jaren geleden dagelijks om ons heen te zien en te benutten in de huidige tijd. Waar mensen zich zorgen maken om de kwaliteit van hun leefomgeving kan de aanwezigheid van erfgoed het gevoel geven dat er nog plaats is voor schoonheid. Maar ons erfgoed is veel meer dan alleen maar

‘mooi’. Mensen ontleen een belangrijk gevoel van identiteit aan gebouwen en objecten uit het verleden. Erfgoed kan ook een gevoel van trots oproepen bij inwoners van het ‘werelddorp’ Barendrecht.

Trots op een gemeenschappelijk verleden en trots op de historische omgeving die daarvan getuigt draagt bij aan een wij-denken. Erfgoed verbindt en heeft daarmee een belangrijke sociale betekenis.

Met de invoering van de Erfgoedwet in 2016 is ook een nieuwe erfgoedverordening vastgesteld. De verordening regelt hoe wij (burgers en overheid) omgaan met ons erfgoed. De beleidsnota archeologische monumentenzorg en de daarbij behorende archeologische verwachtingskaart is in 2009 vastgesteld. Hiermee voldoet de gemeente aan haar wettelijke taken voor het uitvoeren van erfgoedbeleid.

Erfgoed staat niet op zichzelf en heeft een steeds bredere rol. In de Omgevingswet heeft erfgoed een plek gekregen als integraal onderdeel van de (fysieke) leefomgeving.

Een zorgvuldige omgang met erfgoed in een dynamisch werelddorp, het nieuwe instrumentarium van de Omgevingswet en de brede betekenis van erfgoed vragen om een herziening van het erfgoedbeleid.

2. Huidige regelgeving en beleid

In Nederland vormen de volgende wetten het kader voor erfgoed:

- Monumentenwet 1988.
- Wet op de archeologische monumentenzorg.
- Erfgoedwet 2016.
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.
- Omgevingswet met ingang van 1 januari 2024.

De Monumentenwet 1988 en de Wet archeologische monumentenzorg zijn deels vervallen en deels overgenomen door de Erfgoedwet 2016. Uiteindelijk wordt per 1 januari de Omgevingswet het wettelijk kader waarin de opdrachten, taken en bevoegdheden aan en van de gemeentelijke overheid op het gebied van cultureel erfgoed zijn vastgelegd.

In Barendrecht zijn de volgende regelgevingen van kracht:

- De Erfgoedverordening 2016: bevat regels voor monumenten en archeologie.
- De Archeologische Waarden en -beleidskaart 2009.
- De dubbelbestemming Waarde-Archeologie is opgenomen in bestemmingsplannen na vaststelling van het archeologiebeleid (in 2008/2009). (voor plangebieden waarin het bestemmingsplan voorziet in de bescherming van archeologische waarden treedt de erfgoedverordening terug).
- De verordening Commissie Ruimtelijke Kwaliteit 2021 per 1 januari 2024.

Beleid archeologie

Voor de bescherming van de archeologie in Barendrecht wordt er gewerkt met:

- Beleidsnota archeologische monumentenzorg voor de gemeente Barendrecht - juli 2008.
- Archeologie Rotterdam middels een lichte gemeenschappelijke regeling. Zij geven archeologisch advies aan het bevoegd gezag, zijnde gemeente Barendrecht.

Beleid erfgoed

Voor de bescherming van het cultureel erfgoed worden plannen getoetst met:

- Beeldkwaliteitsplan Oude Dorpskern (2009)
- Kwaliteitsrichtlijn beschermd dorpsgezicht 1e Barendrechtseweg
- Dijkenvisie van Barendrecht (2012)
- Barendrechts Buitenboek waarin ook cultuurhistorie is opgenomen. (2016)

Het huidige beleid is versnipperd en verouderd. Het is slechts van toepassing op onderdelen van het erfgoed van Barendrecht.

3. Evaluatie

Aanleiding

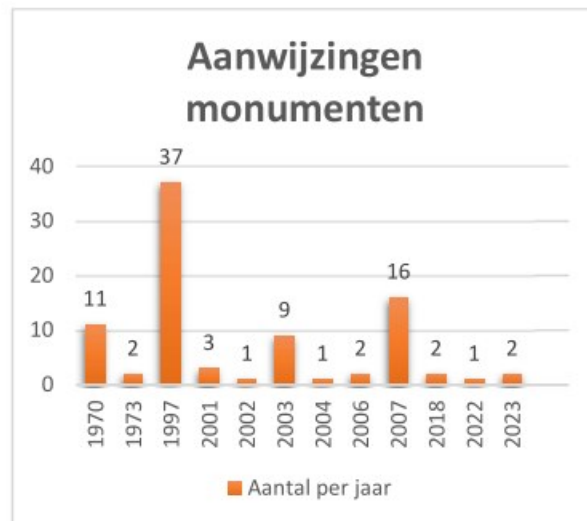
Het jaar 2016 (het jaar waarin de Erfgoedwet van kracht werd) is de start geweest voor een nieuwe inventarisatie van alle cultuurhistorisch waardevolle panden in Barendrecht. Dit heeft in 2018 geresulteerd in een lijst van 93 panden waarvoor een cultuurhistorische waardenstelling is uitgevoerd. Na een lange selectieprocedure door de erfgoedcommissie, welke sinds 2018 een steeds wisselende samenstelling had, is in 2020 een lijst van zes aan te wijzen gemeentelijke monumenten opgesteld.

Eind 2020 is de aanwijzingsprocedure opgestart door de gemeente. Door alle belanghebbenden zijn zienswijzen ingediend. Het toenmalige college heeft in haar belangenafweging bij de definitieve aanwijzing deze zienswijzen zwaar laten wegen. Het besluit voornemens te zijn om zes panden aan te wijzen als gemeentelijk monument werd in mei 2021 ingetrokken. Ook de aanwijzing van twee bedrijfspanden die (met aanpassing van de redengevende beschrijving/beschermingsomvang) wel aangewezen hadden kunnen worden, werd niet doorgezet.

Het college gaf in voorgenoemde besluit aan dat de opgedane inzichten in de voorbereidende fase tot aanwijzing van de zes panden tot het inzicht hebben geleid dat eerst een evaluatie nodig is van het vigerende erfgoedbeleid. Deze evaluatie is integraal in deze nota opgenomen. Om deze af te kaderen beslaat de evaluatie de periode vanaf 2016 tot heden.

Historie aanwijzingsbeleid

In Barendrecht zijn sinds 1970 in totaal 68 gemeentelijke en 18 rijksmonumenten aangewezen. Onderstaande grafiek laat zien hoe de verdeling in tijd is.

Opvallend is de piek in 1997. Deze “aanwijsgolf” is het gevolg van een Monumenten Inventarisatie Project (MIP) van de provincie Zuid-Holland. Het project was een initiatief van het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur om een landelijk overzicht te verkrijgen van de bouwkunst en stedenbouw uit de periode 1850-1940. Het MIP werd in de periode 1987-1994 uitgevoerd door de provincies en de vier grote steden, in samenwerking met de toenmalige Rijksdienst voor de Monumentenzorg (RDMZ). In 2003 en 2007 volgen nog twee uitschieters, daarna wordt er tot 2018 niets aangewezen als monument. Uit de grafiek kan afgeleid worden dat de gemeente Barendrecht zich door de jaren heen vrij terughoudend heeft opgesteld op het gebied van het actief beschermen van erfgoed door deze aan te wijzen als monument.

Erfgoedregister

Het erfgoedregister was in 2022 niet up to date en niet openbaar toegankelijk. Hiermee hield de gemeente zich niet aan de erfgoedverordening. Het [register](#) is inmiddels bijgewerkt en openbaar.

Functioneren erfgoedcommissie

Met ingang van de nieuwe Erfgoedwet in 2016 is de toenmalige Erfgoedcommissie ambitieus gestart met een inventarisatie van beeldbepalende panden in Barendrecht. Eind 2020 resulteerde dit in een aanwijzingsprocedure van zes panden. In de periode voorafgaand aan de voorgenomen aanwijzing eind 2020 zijn er veel wisselingen geweest in de bezetting van de Erfgoedcommissie. Het college had in 2016 besloten dat commissieleden geen vergoeding meer zouden ontvangen. Ook duiden verschillende briefwisselingen erop dat de Erfgoedcommissie zich niet altijd gehoord voelde door het college. In 2018 waren er zoveel leden opgestapt dat het niet langer mogelijk was de wettelijke taak van monumentenzorg te vervullen. Hierop is Dorp Stad en Land ingeschakeld om een interim-commissie te vormen. Het project beeldbepalende panden werd weer opgepakt. Dorp Stad en Land adviseerde in de selectie en het aanwijzingstraject van panden die voort kwamen uit de inventarisatie van beeldbepalende panden uit 2016. Dit resulteerde in 2020 tot een advies om zes panden aan te wijzen. Medio

2021 stapt Dorp Stad en Land uit de commissie, een jaar waarin naar aanleiding van de aanwijzing van de zes panden eind 2020 veel afkomt op de Erfgoedcommissie en de beleidsadviseurs. De samenstelling van de erfgoedcommissie in 2021-2023 (voorzitter, secretaris, twee algemeen leden en een ambtelijk toehoorder) voldoet, maar is kwetsbaar door het gering aantal leden. De commissieleden krijgen inmiddels wel weer een vaste vergoeding per bijeenkomst op basis van aanwezigheid. In november 2023 is de commissie opgeheven door de inwerkingtreding van de verordening Commissie Ruimtelijke Kwaliteit per 1 januari 2024.

Openbaarheid

De Erfgoedcommissie heeft zich sinds de vaststelling van de Erfgoedverordening in 2016 op een aantal punten niet gehouden aan het reglement van orde. Hoewel aanvragers van vergunningen welkom waren om hun plannen mondeling toe te lichten, hadden de vergaderingen eigenlijk openbaar moeten zijn voor een ieder die geïnteresseerd is. De vergaderingen zijn daarnaast ook nooit kenbaar gemaakt in de

lokale krant of via de website ter inzage gelegd. Daarnaast hadden er jaarverslagen opgesteld en gepubliceerd moeten worden. Dit is niet gebeurd in een vorm die gangbaar is voor een jaarverslag van een Erfgoedcommissie. In 2023 is wel een jaarverslag opgeleverd.

Handhaving

De Erfgoedcommissie heeft, samen met de beleidsadviseurs erfgoed, de afdeling handhaving regelmatig ingeseind om kennis te nemen van verwaarlozing of aantasting van een monument. Dit blijkt uit diverse notulen van de commissie. Ook werd en wordt er soms gezamenlijk ter plaatse gekeken om de situatie te beoordelen en een gezamenlijke aanpak te bedenken. De samenwerking is goed. Het lijkt er echter wel op dat de handhaving op de regels in erfgoedverordening niet zodanig plaatsvindt dat het de optimale bescherming van het erfgoed in Barendrecht dient. Capaciteit is hiervan de oorzaak niet de welwillendheid van de ambtenaar. De bouwinspecteurs leggen hun bevindingen vast in een verslag. Deze komen echter op een steeds langere handhavingslijst te staan waardoor er geen

sprake is van een tijdige en daadkrachtige opvolging van de eerste fase van handhaving

Stimulerende maatregelen

De gemeente Barendrecht vergoedt een abonnement op de Monumentenwacht en iedere vier jaar een onderhoudsrapportage. Hier wordt tot op heden door slechts circa 30 monumenten gebruik van gemaakt. Ook de opgestelde rapportages blijven achter. Dit kan komen door onbekendheid maar pandeigenaren kunnen de controles ook ervaren als opgelegde en ongewenste bemoeizucht. Met ingang van de Omgevingswet hoeven monumenteigenaren geen leges te betalen voor een monumentenvergunning. Verder zijn er geen subsidies voor gemeentelijke monumenten. Uit bovenstaande blijkt dat de stimulerende maatregelen mogelijk te beperkt en onbekend zijn voor de monumenteigenaren.

Communicatie en promotie

De informatie over het erfgoed van Barendrecht op de website van de gemeente was summier en bestond tevens uit verouderde informatie. De informatie op websites van derden (monumenten.nl,

wikipedia) was eveneens niet juist of verouderd.

Dit is in 2022/2023 aangepakt en verbeterd. De afgelopen jaren was de inzet op erfgoed door communicatie beperkt. De Erfgoedcommissie en de beleidsadviseur erfgoed hebben tot 2020 en daarna in 2023 weer inzet gepleegd om de monumenten van Barendrecht voor het voetlicht te brengen. Tijdens de Open Monumentendag in 2023 heeft de gemeente Barendrecht zich bijvoorbeeld actief ingezet.

Participatie

Het onderzoek naar de beeldbepalende panden uit 2018 in Barendrecht lijkt vooral in beslotenheid plaats te hebben gevonden. De selectie van een shortlist van potentieel gemeentelijke monumenten is ambtelijk en in samenspraak met de Erfgoedcommissie voorbereid.

Na het advies van de erfgoedcommissie en de daar op volgende voorgenomen aanwijzing van de geselecteerde panden door het college zijn gesprekken gevoerd met de eigenaren. Deze zijn geïnformeerd over de vervolgstappen in het proces en de

rechten en plichten die horen bij het aanwijzingsproces. Er is aandacht en tijd besteed aan een uitgebreide en degelijke zienswijzennota ten behoeve van de belangenafweging door het college.

Juridische zaken

De voorgenomen aanwijzing van een zestal gemeentelijke monumenten eind 2020 is de aanzet geweest voor een aantal juridische trajecten. Vier particuliere belanghebbenden hebben een zienswijze ingediend tegen de voorgenomen aanwijzing van hun pand. Dit heeft na een proces van een half jaar geresulteerd in intrekking van de aanwijzing in mei 2021. Hierop volgden schadeclaims van de belanghebbenden als compensatie voor de gemaakte kosten voor inschakeling van adviseurs en voor waardedaling van het eigendom. In 2021, 2022 en 2023 volgden diverse Woo (Wet open overheid) verzoeken en bezwaarprocedures. Deze Woo verzoeken hielden verband met de oorspronkelijke aanwijzing en een hernieuwd onderzoek eind 2022 naar de cultuurhistorische waardering van de zes potentieel gemeentelijke monumenten.

Doel voor dit onderzoek was meer duidelijkheid te geven in en over het conflict dat inmiddels ontstaan was tussen de gemeente en enkele pandeigenaren. Achteraf kan gezien worden of dit onderzoek juist niet het tegenovergestelde heeft veroorzaakt. De pandeigenaren waren niet op de hoogte gesteld van een hernieuwd onderzoek. De verschillende Woo-verzoeken hebben geresulteerd in 2000 openbaar gemaakte documenten en de nodige ambtelijke inzet.

Conclusies en geleerde lessen

- *Een solide, goed bemenste erfgoedcommissie is belangrijk voor een stabiel erfgoedbeleid.*

De wisselende samenstelling van de Erfgoedcommissie heeft het traject om tot aanwijzing van panden te komen vertraagd. Het is aannemelijk dat de focus op het vervullen van de wettelijk taak van Monumentenzorg (nadruk ligt op behandeling van vergunningen) de aandacht heeft afgeleid van visievorming en grondige voorbereiding van de aanwijzing van

monumenten. Dorp Stad en Land verzorgt per 1 november de bezetting van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit. Hiermee zijn de continuïteit, beschikbaarheid en kwaliteit van het advies en integraliteit ervan geborgd.

- *Handhaving is bepalend voor het succes van het te vormen erfgoedbeleid.*

Wie een monument wijzigt zonder vergunning, beschadigd of moedwillig verwaarloost handelt in strijd met de Erfgoedwet. Het effect van scherpere handhaving is tweeledig. Overtreders worden aangepakt en monumenteigenaren die wel met zorg hun pand onderhouden worden gestimuleerd om dit te blijven doen. Door op te treden laat de gemeente namelijk zien dat zij er waarde aan hecht dat mensen hun monument goed onderhouden.

- *Participatie in het aanwijzingsproces is essentieel.*

Het verdient aanbeveling om bij aanwijzingsprocedures zo vroeg mogelijk de belanghebbenden te betrekken. Hoewel niet gebruikelijk, kan dit dus ook al in de

onderzoeksfase, of kort erna. Het eigendom van inwoners wordt onderzocht. Dat vereist een aanpak waarbij de participatie goed en tijdig in het proces ingepast moet worden.

- *Biedt perspectief voor huidige en toekomstige monumenteigenaren.*

Monumenteigenaren zorgen over het algemeen goed voor hun eigendom. De gemeente kan faciliteren met kennis op het gebied van onderhoud en het nemen van duurzaamheidsmaatregelen. Een financiële regeling voor bijvoorbeeld onderhoud kan bezwaren wegnemen als een pand aangewezen wordt als monument.

- *Meer communicatie over erfgoed is wenselijk.*

Barendrecht draagt onvoldoende uit dat zij trots is op haar erfgoed. Er moet meer over erfgoed gecommuniceerd worden om het draagvlak voor en enthousiasme over erfgoed te vergroten bij inwoners en eigenaren van monumenten.

- *Openbaar betekent ook zichtbaar.*

De openbaarheid van de gemeente op het gebied van erfgoed was niet op orde.

Openbaarheid is een groot goed. Het geeft aan dat je niets te verbergen hebt en dat je de dialoog aandurft. Zo ben je ook zichtbaar. De vergaderingen van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit zijn openbaar en er worden twee burgerleden geworven.

4. Probleemstelling

Het huidige erfgoedbeleid is versnipperd en niet meer voldoende actueel gelet op de opgaven voor de gemeente, het veranderend instrumentarium van de Omgevingswet en de veranderende rol van erfgoed in de samenleving.

5. Doelstelling

Doel van het nieuwe erfgoedbeleid is een actueel en breed gedragen beleid voor archeologisch en monumentaal erfgoed. Aan het erfgoedbeleid wordt op hoofdlijnen, proactief en samenhangend sturing gegeven aan het behoud en de zorgvuldige omgang met erfgoed. Hierbij wordt door inwoners, gemeente, monumenteigenaren, de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit, en andere betrokkenen een gezamenlijke verantwoordelijkheid gevoeld en gedragen. Het gaat nadrukkelijk om de

toegankelijkheid en betekenis van erfgoed voor de samenleving van nu in het werelddorp Barendrecht.

6. Resultaat

Het nieuwe erfgoedbeleid beschrijft op hoofdlijnen de visie op erfgoed in relatie tot de opgaven waarvoor de gemeente Barendrecht staat. De visie krijgt via thematische uitwerkingslijnen een praktische uitvoering in een programma erfgoed 2025-2028. Dit programma bevat een omschrijving en planning van de acties, inclusief inschatting van de benodigde financiën. Monitoring gebeurt via een jaarlijkse plannings- en controle cyclus.

Thema 1. Erfgoed is van ons allemaal

• Werken aan draagvlak onder inwoners voor erfgoed

Benut de verbindende kracht van erfgoed en het betrek inwoners bij de omgang met erfgoed. Hoe maak je erfgoed relevant? Belangrijk, want alleen als erfgoed relevant is blijft behoud ervan mogelijk.

• Werken aan draagvlak onder eigenaren

Als eigenaar van een monumentaal pand dien je je aan regels te houden die voor veel andere huiseigenaren niet gelden.

Het wonen in een monument is een genot voor de eigenaar zelf, maar ook voor mensen die de cultuurhistorische waarde van monumenten waarderen. Instandhouding draagt positief bij aan de kwaliteit van de fysieke omgeving. Welke beleidsinstrumenten kunnen ingezet worden om de motivatie voor het onderhoud aan monumentale panden te bevorderen?

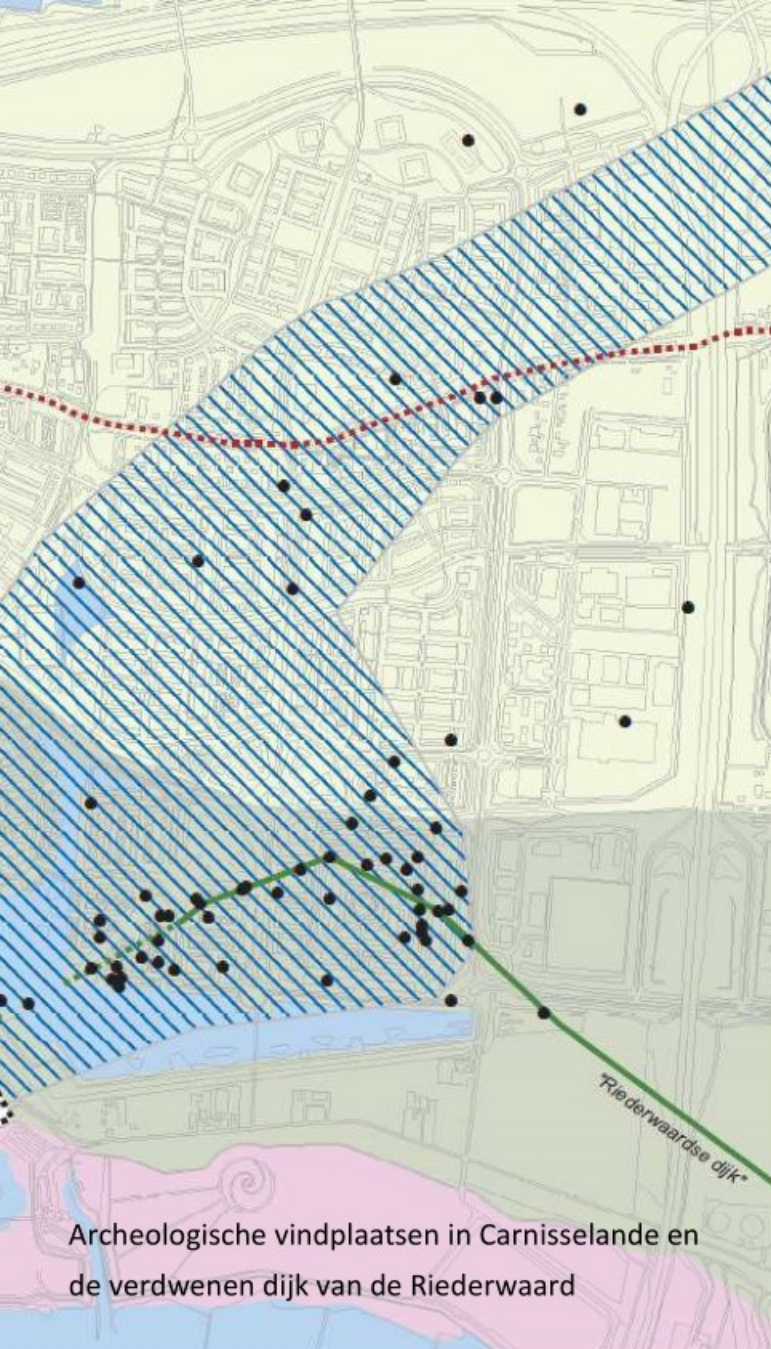
• Erfgoed als verbindende factor

Erfgoed is van betekenis voor de leefbaarheid en heeft een sociaaleconomisch belang. Begrippen als (gevoel voor) identiteit en imago spelen een rol.

• Openbaarheid

Bij het onderzoeken en of inventariseren van erfgoed is het van belang zo vroeg mogelijk belanghebbenden te betrekken in het proces. De Commissie Ruimtelijke Kwaliteit dient benaderbaar en transparant te zijn.

Archeologische vindplaatsen in Carnisselande en de verdwenen dijk van de Riederwaard

- Toegankelijkheid van erfgoedkennis en kennisdeling

Zonder overdracht van kennis of de mogelijkheid deze kennis te vergaren verliest erfgoed zijn context en relevantie.

Thema 2. Een Barendrechtse visie op erfgoed

- Onderzoeken en ontwikkelen van een visie/strategie op het behoud van erfgoed in de gemeente Barendrecht.

Wat past bij Barendrecht? En wat verstaat Barendrecht onder erfgoed? Alleen monumenten en archeologie, of ook objecten die beschermd moeten worden?

- Eigenaren beter faciliteren met de diensten van Monumentenwacht.

- Erfgoed van de toekomst.

Wat is het erfgoed van de toekomst? Cultuurhistorie betekent beschavingsgeschiedenis. Wat laten wij als huidige samenleving achter voor de toekomstige inwoners van Barendrecht en kunnen wij al anticiperen op het behoud van het erfgoed van de toekomst?

- Herinneringserfgoed

Het begrip monument is afgeleid van monumentum. Letterlijk vertaald betekent dat “dat wat herinnert”. De oorlogsmonumenten en andere herinneringsmonumenten in Barendrecht zijn van grote betekenis maar hebben geen juridische status. De gemeente kan met een aanwijzing tot monument inspelen op veranderingen in de herinneringscultuur en daarmee erkennen dat bepaalde herinneringen ertoe doen.

Thema 3. Archeologie als een gewaardeerd onderdeel van de planvorming

- De archeologische monumentenzorg inzichtelijk maken bij zowel medewerkers van de gemeente alsmede de inwoners kan bijdragen aan het begrip voor en waardering van archeologie. Archeologie betekent letterlijk “kennis van het oude”. In een progressieve gemeente als Barendrecht waar vooral vooruit gekeken werd en word is archeologie juist erg actueel. Ontwikkeling gaat, geholpen door de Erfgoedwet, altijd gepaard met een verplichting tot archeologisch onderzoek. Dat heeft in de afgelopen decennia geleid tot bijzondere

vondsten en meer kennis van het oude. Hiermee werd weer betekenis gegeven aan het nieuwe.

Thema 4. Erfgoed en de Omgevingswet

- Actualiseren van het beleid en regelgeving. Digitalisatie en registratie in relatie tot het gewijzigde instrumentarium van de Omgevingswet. De Erfgoedwet gaat deels over in de Omgevingswet. De erfgoedverordening gaat deels op in het omgevingsplan. Interne processen moeten kloppen om de procesmatige uitwerking van het erfgoedbeleid te doen slagen.

- Bewaking beoordeling omgevingskwaliteit Commissie Ruimtelijke Kwaliteit. Met de invoering van de Omgevingswet bewaakt deze commissie de integrale kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Het is van belang te blijven toetsen of, hoe en in welke mate het onderwerp erfgoed onderdeel is van deze integrale aanpak.

Thema 5. Handhaving als instrument voor behoud van erfgoed

- Handhaving speelt een sleutelrol bij het behoud van erfgoed. Op het naleven van de regels in de erfgoedverordening (later omgevingsplan) moet gehandhaafd worden.

6. Erfgoed en maatschappelijke opgaven

- Duurzaamheid en klimaatadaptatie. Wat betekenen de energietransitie en klimaatadaptatie voor het erfgoed in Barendrecht? Op welke manier ontwikkel je een visie/aanpak waarbij de doelstellingen en maatregelen op erfgoedgebied en duurzaamheid elkaar versterken?

- Herbestemming van erfgoed in een krappe woningmarkt. Er ligt een behoorlijke opgave voor de woningbouw. Door herbestemming van erfgoed blijven cultuurhistorische waarden behouden en wordt het woningaanbod vergroot.

Thema 7. Het verhaal van het erfgoed

- Ontwikkeling/verbetering van informatiemiddelen zoals (onderdelen van)

websites, websites van derden, apps maar ook informatiebrochures en boeken. Plaatsing van informatiepanelen of ander informatie in het openbaar zoals QR codes.

7. Uitgangspunten en randvoorwaarden

Het nieuwe erfgoedbeleid wordt opgesteld in relatie tot het vigerende beleid op het gebied van erfgoed en archeologie zoals beschreven in hoofdstuk 2. Vanuit een integrale benadering zal er daarnaast ook gekeken worden naar andere beleidsvelden. Daarbij gaat het om de verplichte onderdelen uit het fysieke domein van de Omgevingswet, zoals ruimtelijke kwaliteit, natuur en landschap, milieu, water en infrastructuur. Daarnaast spelen economie, cultuur, subsidiebeleid, het sociaal domein, wonen, recreatie en toerisme een rol.

8. Risicoanalyse

De gemeente heeft wettelijke taken op het gebied van de zorg voor beschermd en niet beschermd erfgoed o.a. bij ruimtelijke ontwikkeling, vergunningverlening, handhaving en toezicht. Het niet actualiseren van erfgoedbeleid leidt uiteindelijk tot een tekortkoming van deze

wettelijke taken, verlies aan erfgoedwaarden en het missen van kansen.

9. Proces en planning

De opgaven uit de Omgevingsvisie en invoering van de Omgevingswet vragen om een tijdige start. De planning, met voldoende ruimte voor participatie, is erop gericht het nieuwe erfgoedbeleid eind 2024 voor vaststelling aan te bieden aan de gemeenteraad.

Eerste kwartaal 2024

- Interview interne stakeholders waaronder relevante afdelingen in de gemeente.
- Interview externe stakeholders.
- Opstellen eerste opzet beleidsnota en opzet van de participatie op de verschillende thema's.

Tweede kwartaal 2024

- Interview interne en externe stakeholders.
- Participatie op verschillende thema's.
- Verwerken input en opstellen concept beleidsnota.

Derde Kwartaal 2024

- Afstemmen conceptnota met stakeholders.
- Maken definitieve versie beleidsnota.

Vierde kwartaal 2024

- Raadsbehandeling.

10. Participatie en inspraak

Voor de participatie zullen interne en externe stakeholders worden betrokken door middel van interviews en één (of meerdere) polls van de gemeente Barendrecht.

Intern:

- Team Kwaliteit Leefomgeving
- Team Beleid Leefomgeving
- Team Vastgoed
- Team Projecten Leefomgeving
- Team Juridische zaken
- Team Financiën
- Team informatie en automatisering
- Team Communicatie
- Wijkregie

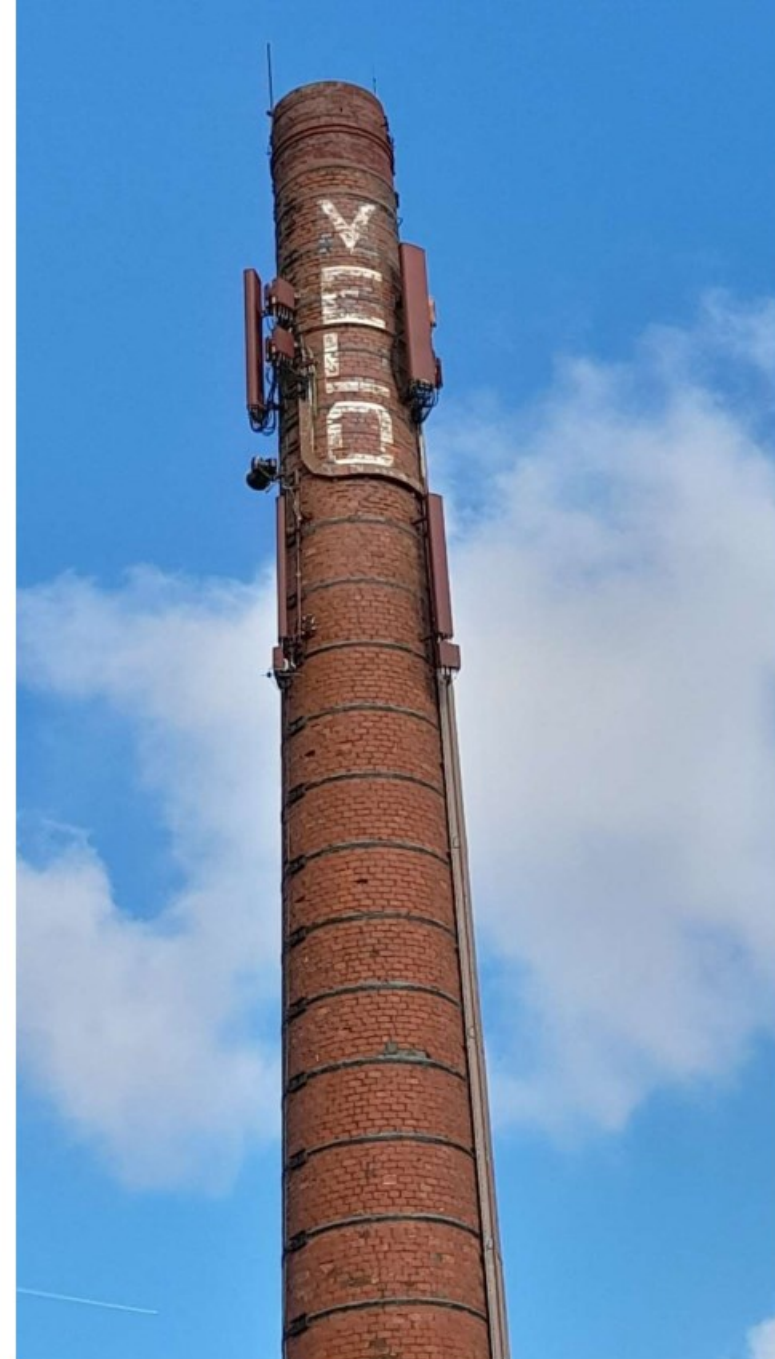
Extern

- Erfgoedhuis Zuid-Holland
- Historische Vereniging Barendrecht
- Dorp, Stad en Land
- Monumentenwacht
- Inwoners van Barendrecht
- Horecaondernemers
- Waterschap Hollandse Delta
- Comité 4 mei

Bij het opstellen van de programma's zal gerichte participatie per thema worden toegepast.

Het is van belang (externe) stakeholders de ruimte te geven om in het proces mee te denken over de ontwikkeling van de erfgoedvisie. Dit sluit aan bij de ambities van de Omgevingswet als het gaat om bij processen in het fysieke domein belanghebbenden zo vroeg mogelijk bij ontwikkelingen te betrekken. Zij hebben niet alleen kennis over het erfgoed, maar zijn ook de gebruikers en ervaringsdeskundigen (bewoner, eigenaar, recreant).

Dit 'meedenken' kan veel bruikbare informatie opleveren over het ervaren van problemen, knelpunten, het stellen van prioriteiten, maar ook het creëren van draagvlak en betrokkenheid. Het is wel belangrijk van te voren vast te stellen hoe representatief en daarmee bruikbaar de gegevens zijn.

11. Rollen en Financiën

Het opstellen van erfgoedbeleid vraagt om een goede begeleiding op inhoud en proces. Om kennis “in huis” op te doen en te behouden heeft het de voorkeur om het opstellen van nieuw erfgoedbeleid als een co-productie op te pakken.

Rollen

De beleidsadviseur Erfgoed begeleidt het hele traject van startnotitie tot erfgoedbeleid en schrijft actief mee aan het erfgoedbeleid. Verder zorgt deze voor het faciliteren van participatie in de vorm van bijeenkomsten, brieven naar belanghebbenden en communicatie.

Het Erfgoedhuis Zuid-Holland heeft ervaring met het begeleiden van gemeenten op dit gebied en is daarom benaderd om het beleid mede op te stellen en om te adviseren.

Het college is bestuurlijk opdrachtgever van het project met Dirk Vermaat als gemandateerd opdrachtgever. Hij bewaakt het proces met de daarbij behorende inspraak, zodat het beleidsdocument ter besluitvorming kan worden voorgelegd aan de raad.

De gemeenteraad is het besluitvormende orgaan. Zij stelt middels deze startnotitie de kaders vast waarbinnen het nieuwe erfgoedbeleid wordt opgesteld. Aan het eind van het project legt het college ter besluitvorming aan de raad het definitieve erfgoedbeleid voor met het daarbij behorende uitvoeringsprogramma.

Kosten

Voor de ontwikkeling van het nieuwe erfgoedbeleid worden personele en materiële kosten gemaakt. Het Erfgoedhuis Zuid-Holland offreert €0000,- voor advisering. Verder zullen er kosten zijn voor de verschillende participatiemomenten en inhuur van externe deskundigen en presentaties/materialen. Deze worden geschat op €2.500,-. Het financiële uitgangspunt is dat de beleidsontwikkeling plaats vindt binnen het reguliere budget dat voor cultureel erfgoed en archeologie per 1 januari 2024 beschikbaar is.

Colofon

Gemeente Barendrecht

Opsteller: ██████████

Team: Kwaliteit Leefomgeving

Cluster: Ontwikkeling Leefomgeving en Regio

Oktober 2023